

ВІДГУК

Офіційного опонента – доктора педагогічних наук, професора Тарнопольського Олега Борисовича на дисертаційне дослідження Антоненко Інни Іванівни на тему: «**Методика формування компетентності у професійно орієнтованому англійському писемному мовленні майбутніх фахівців з видавничої справи та редагування**», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови).

Актуальність теми дослідження не викликає сумніву, адже з розширенням міжнародних зв'язків суспільство потребує фахівців, здатних здійснювати писемну комунікацію іноземною мовою, відтак необхідно шукати шляхи підвищення ефективності навчання професійно орієнтованого англійського писемного мовлення. Цілком слушно авторка зазначає, що глобалізаційні процеси у видавничій галузі підвищують вимоги до рівня сформованості вмінь професійно-орієнтованого писемного мовлення англійською мовою у майбутніх фахівців з журналістики, видавничої справи та редагування, реклами і зв'язків з громадськістю, які працюють в медіа України та світу, видавництвах, PR-компаніях, рекламних агенціях, у рекламних та креативних відділах корпорацій.

За таких умов фахівці з видавничої справи та редагування мають нагоду письмово передавати інформацію іноземною мовою з метою поглиблення інтеграції в культурний, суспільно-політичний та професійний сферах, що, як вірно зазначається в роботі, потребує підготовки спеціалістів з високим рівнем медіаосвіти здатних до ефективного та творчого виконання професійних завдань. Без сумніву, актуальною є проблема переходу від еліптичного до деталізованого письма, як передумови досягнення майбутніми фахівцями рівня B2 в писемній діяльності, адже в програмі з англійської мови за професійним спрямуванням (2005), основним умінням

писемного мовлення, визначається здатність писати деталізовані тексти, які пов'язані з професійною сферою.

Своєчасність теми дослідження визначається потребою в розробці нових методик на основі синтезу сучасних підходів до навчання писемного мовлення, які здатні забезпечити підвищення ефективності у формуванні професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності.

Дисертантка поставила за мету здійснити цілісний науковий аналіз проблеми навчання професійно орієнтованого англійського писемного мовлення майбутніх фахівців з видавничої справи та редагування, обґрунтувати його теоретичні і методичні засади, запропонувати модель процесу навчання, розробити відповідну систему вправ, а також експериментально перевірити започатковану методикау.

Слід відмітити чітке структурування та відповідне оформлення роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Структура роботи зумовлюється цілями і завданнями дослідження. Матеріал викладено повно і послідовно, кожний розділ завершують висновки. Вступ містить усі необхідні компоненти, які відображають актуальність, наукову новизну, практичну значущість, методологію дослідження, апробацію його результатів. Авторка коректно формулює мету дослідження, яка полягає в теоретичному обґрунтуванні, практичній розробці, експериментальній перевірці методики формування компетентності у професійно орієнтованому англійському писемному мовленні майбутніх фахівців з видавничої справи та редагування.

Перший розділ дисертації присвячено визначенню теоретичних засад формування компетентності у професійно орієнтованому англійському писемному мовленні майбутніх фахівців з видавничої справи та редагування. Проаналізовано сучасний стан навчання професійно орієнтованого писемного мовлення в Україні й за кордоном, надано аналіз стану проблеми навчання професійно орієнтованого писемного мовлення, що дало можливість авторці виокремити та науково обґрунтувати три підходи у

навчанні професійно орієнтованого англійського писемного мовлення майбутніх фахівців, а саме, рівневий, компетентісний та жанровий. Слід зазначити, що проблема навчання професійно орієнтованого англійського писемного мовлення на основі інтеграції рівневого, компетентісного та жанрового підходів для переходу від еліптичного до деталізованого письма поки що не була висвітлена у дослідженнях методистів.

Цілком слушно автор зазначає, що згідно з рівневим підходом до організації навчання студенти другого курсу знаходяться на переламі від рівня B1 до B2. Відтак, саме на цьому етапі навчання слід шукати ефективні шляхи переходу від еліптичного до деталізованого, розвиненого письма. Логічною є думка дисертантки проте, що формування умінь писемного мовлення у майбутніх фахівців забезпечується взаємозв'язком професійної та іншомовної комунікативної компетентностей. Вважаю перспективним обґрунтування авторкою доцільності організації процесу навчання на основі процесуальної інтеграції професійної й іншомовної діяльності та синтезу рівневого, жанрового і компетентісного підходів у навчанні професійно орієнтованого писемного мовлення майбутніх фахівців видавничої справи та редагування. Дисертантка розуміє компетентісний підхід як пошук вузлів перетину фахової й іншомовної комунікативної компетентностей, здатних забезпечити підвищення ефективності іншомовної підготовки сучасного фахівця. В своєму дослідженні авторка таким вузлом перетину визначила жанрову компетентність, яка є складовою частиною як професійної компетентності, так й іншомовної компетентності у письмі. Основним умінням визначається уміння писати зрозумілі, деталізовані тексти різних жанрів, а типовою ситуацією писемної професійно орієнтованої мовленнєвої діяльності є поширення інформації про заходи та події у видавничій галузі англійською мовою.

В роботі визначено принципи, цілі і зміст навчання професійно орієнтованого англійського писемного мовлення, конкретизований зміст формування компетентності майбутніх фахівців з видавничої справи та

редагування, який розглядається в світлі предметного і процесуального аспектів. Дослідниця сформулювала такі принципи навчання іншомовної писемної діяльності: доступності і посильності; комунікативності; систематичності й послідовності; міжпредметних зв'язків в аспекті професійно орієнтованого навчання; інтерактивності й соціальної взаємодії; інтегрованого навчання письма з іншими видами мовленнєвої діяльності, використання ІКТ у навчанні. Навчання професійно орієнтованого англійського писемного мовлення спрямоване на формування професійних знань та вмінь поширювати, класифікувати та систематизувати отриману інформацію. Визначення цілей і завдань дозволили дисертантці послідовно спланувати цілісність процесу й організувати процес навчання писемного мовлення, а саме, розвитку умінь продукувати інформаційні та рекламні тексти.

Найціннішим у роботі є другий розділ, оскільки у ньому авторка описує методику навчання майбутніх фахівців професійно орієнтованого англійського писемного мовлення. Безсумнівним доробком авторки є підрозділ 2.1 в якому уточнено комунікативно-прагматичну характеристику інформаційних та рекламних текстів та обґрунтовано методичну типологію жанрів у навчанні майбутніх фахівців англійського письма. На особливу увагу заслуговує теза про те, що формування навичок та вмінь у розвиненому писемному мовленні відбувається поступово від еліптичної форми інформаційного анонсу про подію до більш деталізованої інформаційної та рекламної заміток. Авторка підкреслює, що використання інформаційних та рекламних текстів підвищує ефективність формування як професійної, так і іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців, які навчаються аналізувати інформацію та використовують її в професійно орієнтованому англійському писемному мовленні.

Уваги заслуговує і розгляд критеріїв відбору навчального матеріалу для формування вмінь професійного англійського писемного мовлення, серед яких критерії професійної спрямованості, доступності, інформативності,

автентичності, жанрової достатності, відповідності комунікативним потребам, інтелектуальному рівню й інтересам студентів, культурологічної цінності. Застосування зазначених критеріїв дозволило дисертантці відібрати методично обґрунтований навчальний матеріал у вигляді ситуацій, текстів-зразків лексичного та граматичного мінімумів для висловлювань професійної тематики.

Підрозділ 2.3 присвячено методиці навчання англійського писемного мовлення майбутніх фахівців з видавничої справи та редагування. Авторка запропонувала систему вправ для формування компетентності у професійно орієнтованому англійському писемному мовленні майбутніх фахівців з видавничої справи та редагування, яка складається з чотирьох груп вправ, які виконуються на трьох етапах (підготовчому, основному та завершальному) під час аудиторної роботи з викладачем та самостійної роботи студентів. Метою підготовчого етапу є формування жанрової компетентності у читанні англомовних текстів, в той час як мета основного і завершального етапу є формування жанрової компетентності у писемному мовленні, яку визначено як здатність трансформувати тексти одного жанру в інший та самостійно продукувати тексти різних жанрів.

Безсумнівним доробком авторки є розробка підгрупи вправ для розвитку умінь деталізованого письма. Запропоновано способи деталізації інформації, а саме: стилістичний прийом «перерахування», який уможливорює акцентування на предметах, явищах, властивостях та на розкритті певних ідей у писемному мовленні; додавання фактичної інформації та лексики з оцінним значенням; уточнення інформації за допомогою підрядних речень; розширення структури простого речення. Розроблена система вправ стала підґрунтям для створення моделі навчання англійського професійно орієнтованого писемного мовлення.

У розділі 3 дослідниця представила результати експериментальної перевірки ефективності методики формування компетентності професійно орієнтованого англійського писемного мовлення майбутніх фахівців з

видавничої справи та редагування, а також доцільності її впровадження у навчальний процес. Вагомим доробком авторки є детальний опис організації експериментального дослідження, його структури, критеріїв оцінювання знань, навичок та вмінь писемного мовлення. Надані в розділі методичні рекомендацій щодо навчання професійно орієнтованого англійського писемного мовлення детально пояснюють організацію навчання на базі розробленої методики.

У загальних висновках до роботи надаються підсумки дослідження, висвітлюється перебіг дослідження та досягнення його теоретичних й практичних результатів. Можна зробити висновок, що висунуті у дисертації положення були експериментально підтверджені, його мета була досягнута, а завдання вирішеними. Робота проілюстрована таблицями, схемами, матеріалами додатків. Обсяг бібліографії до дисертації значний (306 найменування, з них 76 – джерел іноземними мовами).

Дисертаційне дослідження І. І. Антоненко, безперечно, є певним внеском в методику навчання професійно орієнтованого писемного мовлення. Разом з тим хочу звернути увагу дисертантки на певні питання, які потребують роз'яснення:

1. Безсумнівно перспективним є запропонований авторкою синтез підходів для підвищення ефективності навчання професійно орієнтованого письма. Але, на наш погляд, такий синтез вимагає більш детального обґрунтування, теоретичною базою якого могли б стати положення принципового прагматизму Кумаравадивелу (обґрунтованої еkleктики в термінології нашої статті, яка розглядала проблему впровадження принципового прагматизму у навчанні англійської мови як іноземної для професійних цілей у вищих школах України). Такий прагматизм / еkleктика в умовах, що розглядаються, створює можливості для використання різних методів навчання, взятих з різних методологічних підходів, а також можливості для об'єднання цих методів в органічну

єдність, новий єдиний підхід, що сприяє загальному вдосконаленню процесу викладання / навчання.

2. Розвиток умінь деталізованого розвиненого письма є пріоритетним завданням дисертаційного дослідження, тому бажано було б запропонувати (за аналогією методичної типології жанрів) методичну типологію способів деталізації інформації, що сприяло б чіткішій логіці реалізації підгрупи вправ для розвитку умінь деталізованого письма.

3. В інструкціях до деяких вправ згадується портфоліо як інструмент самостійної роботи студентів, проте в описі системи вправ авторка не висвітлила зміст та форми реалізації портфоліо як в аудиторній, так і в позааудиторній самостійній роботі студентів.

4. Хоча експериментальна перевірка розробленої методики формування компетентності у професійно орієнтованому англійському писемному мовленні майбутніх фахівців з видавничої справи та редагування описана детально і інтерпретація її результатів не викликає сумнівів, проте, на наш погляд, необхідність перевірки двох моделей експериментального навчання розвиненої писемної діяльності та ефективність моделі А є недостатньо обґрунтованими.

Наведені зауваження мають здебільшого рекомендаційний характер і жодним чином не применшують значення дисертаційної роботи і не знижують її загальної високої оцінки. Вони можуть слугувати стимулом для пошуку в подальшій науковій діяльності дисертантки.

Зауважимо, що в дослідженні Антоненко Інни Іванівни вирішено нагальну наукову проблему, яка заповнила певну прогалину (це стосується обґрунтування доцільності організації навчання на основі процесуальної інтеграції професійної та іншомовної комунікативної діяльності, синтезу рівневого, компетентнісного та жанрового підходів у формуванні умінь розвиненого письма як дескриптора рівня B2) в методичних дослідженнях і тим самим здійснила вагомий внесок у подальший розвиток вітчизняної

професійної освіти. Отже, дисертація Антоненко Інни Іванівни з теми «Методика формування компетентності у професійно орієнтованому англійському писемному мовленні майбутніх фахівців з видавничої справи та редагування» є повністю завершеним та самостійним науковим дослідженням, виконаним на високому науково-теоретичному рівні у відповідності до пп. 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а також вимогам, які ставляться до робіт, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, а її авторка Антоненко Інна Іванівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання: германські мови.

Офіційний опонент:

Доктор педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри

англомовної прикладної лінгвістики

та методики навчання іноземних мов

Університету ім. Альфреда Нобеля

О. Б. Тарнопольський